

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д.п.н. Веселин Желязков Маргаритов

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен
'доктор'

в професионално направление 7.6. Спорт,
научна специалност „Теория и методология на спортната наука“

Автор: *Евгений Олегович Колев*

Тема: „Интегральная подготовка футбольного арбитра“

Научен ръководител: проф. д.п.н. Лъчезар Димитров

Представеният за рецензиране дисертационен труд на тема **„Интегральная подготовка футбольного арбитра“** за придобиване на образователната и научна степен ‘доктор’ в професионално направление 7.6. Спорт, научна специалност „Теория и методология на спортната наука“. Автор на дисертационния труд е Евгений Олегович Колев, редовен докторант към катедра „Футбол и тенис“ на Национална спортна академия „Васил Левски“, с научен ръководител проф. д-р Лъчезар Димитров от Национална спортна академия „Васил Левски“.

Дисертационният труд съдържа 177 машинописни страници, 15 диаграми, 28 таблици, 2 схематични рисунки и библиографска справка от 91 източника, цялата дисертация е изготвена на руски език.

Дисертационният труд е изработен във връзка с все по-често привличащия вниманието на специалистите, проблем за подготовката на

футболни съдии. И по-специално интегралната подготовка, а тя трябва да бъде такава, тъй като мачът се провежда в екстремална ситуация, в която съдията е длъжен много точно и прецизно да ръководи. Този факт създава интерес и придава актуалност на избраната докторантска тема.

Глава първа от разработката е с обем 59 страници, в нея авторът изследва теоретическите предпоставки на проблема за съдийството и подготовката на спортните съдии. Прави впечатление, че авторът се спира на съвременното състояние на съдийството в спорта, също така той анализира интегралната подготовка и физическата подготовка. Във връзка с физическата подготовка той изследва не само общата, но и специалната като прави паралел между физическата подготовка, която имат футболистите и тази на съдиите в най-популярните европейски шампионати.

Докторантът обръща внимание и на психологическата подготовка, като разглежда по отделно общата и специалната психологическа подготовка, както и средствата необходими за нея. Също така отдава необходимото значение и на емоционалния фактор в съдийската дейност, който е пряко свързан с мащаба на спортното събитие, наличието на опит у конкретния човек, както и личността му. След като са дадени кратки дефиниции на проблема авторът преминава към описание на начините за възстановяване и регулация на психическото състояние.

Отделено е внимание и на тактическата подготовка на футболните съдии като докторантът се спира на начина, по който съдиите се движат по футболното игрище. Също така е разгледана теоретичната и техническата подготовка, която е необходимо да притежават арбитрите.

Като цяло давам една висока оценка на първа глава от разработката.

В *глава втора* от разработката целта, задачите, методиката и организацията на изследването са правилно определени. След като извежда фундаментални изводи за своята разработка, докторантът формулира целта на своя труд, а именно да се изготви и внедри комплексна, съвременна методика чрез, която да могат да бъдат подготвяни футболните съдии. Прави впечатление, че тя е изведена в един добър стил, конкретно и ясно. Авторът акцентира върху приоритетното значение на закономерността, в която трябва да се работи по проблема като определя четири етапа, които се движат в логическа последователност.

Целта на изследването е правилно декомпозирана в задачите му. Предложената методика успешно решава целта и задачите, които докторантът си поставя. Подборът на методи, изследвания и специализирани средства са адекватно разработени с оглед характера на експерименталното проучване. Прилагането на част от тях изисква компетентност и специална подготовка, каквато явно авторът притежава.

Петте метода, които са използвани са подробно описани и онагледени с подходящи за целта таблици и са включени необходимите инструкции за проведените тестове. Посочени са акцентите при приложените методи и как те отговарят на нуждите на подготовката на футболните съдии.

В *глава трета* от дисертационния труд е посочена комплексната методика за интегралната подготовка на футболните съдии, както и някои по-съществени резултати от проведените експериментални изследвания.

На таблица 5 е посочено нивото на стреса в подготовката на футбоилния арбитър (макроцикъл). Тук са отбелязани различните периоди: подготвителен, състезателен и преходен.

Интерес за подготовката на футболни съдии представлява таблица 6, където е отразена физическата подготовка на футболния арбитър в неговия подготвителен период. В една строга методическа последователност е посочено съотношението между ОФП и СФП, както и приложението на отделните специални средства в тези периоди.

С цел по-голяма яснота на таблица 8 докторантът Евгений Колев посочва и специфичните средства, които водят до подобряването на нивото на интегралната подготовка на футболния съдия.

Подробното описание на тренировъчните занятия също оказва положително въздействие при оптимизиране подготовката на футболния арбитър. Така завършва и първият етап от комплексната методика.

През втория етап са посочени методическите изисквания, които са характерни за микроцикъла в рамките на тренировъчния процес.

Представена е и рисункна, тип схема (рисуника 1), на видовете игрово поведение във футбола. Тя илюстрира системата на вътрешната мотивация, която имат футболистите, също така тя онагледява взаимовръзките при различните видове дейности и емоциите, които преживяват не само играчите на терена, но и футболните съдии.

С положителен знак може да отбележим и предлаганата от автора таблица 13, която е с обем от 3 страници и представя част от комплексната методика за интегрална подготовка на футболните съдии.

Последователно са представени два микроцикъла от целият тренировъчен процес, които съдържат описание на тренировъчното занятие и съответната продължителност на всеки един от елементите.

Като цяло давам една висока оценка на тази глава от разработката.

С положителен знак в дисертационния труд отбелязвам и извършения корелационен анализ между отделните компоненти на играта по време на футболните мачове. Това е направено по един добър начин на таблици 15, 16, 17, 18 и 19. Изчислените емперични стойности на коефициентите на корелация сочат значителна зависимост между показаните резултатите от следените тестове.

Не с по-малко значение са получените резултати и в останалите таблици, отнасящи се до теоретичната подготовка – таблици 20 и 21.

Като цяло мога да обобща в тази четвърта част, че е извършен един добър анализ с цел създаване на комплексна методика за подготовка на футболни съдии.

В дисертационния труд изводите произтичат логично от анализа на получените резултати. Трудът не е лишен от някои слабости най-вече от технически характер, някои от представените в литературната справка автори отсъстват от текста и други.

Независимо от тези критични бележки дисертационния труд представлява завършен научен труд, който има следните оригинални приноси:

1. Проведен е анализ на научно-методическата литература по темата на изследването за основните проблеми на системата за подготовка на футболните съдии;
2. Разработен е научен механизъм и са подбрани адекватни методи за целите на изследването;

3. Проучено е нивото на физическата, психическата и тактическата подготовка на футболните съдии;
4. Проучени са психическите качества, пряко свързани с професията на футболния съдия;
5. Разработена е и е внедрена комплексна методика за интегрална подготовка на футболни съдии;
6. Разработени са препоръки по всички компоненти на интегралната подготовка на действащите арбитри във футбола.

Поради гореизложеното, убедено давам своята положителна оценка за фактологичната, познавателната, методичната и преди всичко практико-приложната стойност на дисертационния труд. Предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен ‘доктор’ на Евгений Олегович Колев в професионално направление 7.6. Спорт, научна специалност „Теория и методология на спортната наука“.

04.09.2017 г.

Гр. Пловдив

Рецензент:

.....
(проф.д.п.н. В. Маргаритов)

